

Lagutskottets betänkande

1986/87:4

om godtrosförvärv av lösöre
(prop. 1985/86:123)

LU
1986/87:4

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1985/86:123 om godtrosförvärv av lösöre. I propositionen läggs fram ett förslag till en särskild lag om godtrosförvärv av lösöre. Lagen innebär i huvudsak en kodifiering av de rättsregler på området som gäller för närvarande och som skapats främst genom rättspraxis. I syfte att bl. a. motverka handeln med stöldgods har dock de krav som ställs på en förvärvare för att denne skall anses vara i god tro i viss mån skärpts och preciserats.

Utskottet tillstyrker förslaget och föreslår att lagen skall träda i kraft den 1 januari 1987. Samtidigt avstyrker utskottet en motion (m) vari yrkas viss ändring av ikraftträdandebestämmelserna.

Propositionen

I proposition 1985/86:123 föreslår regeringen (justitiedepartementet) – efter hörande av lagrådet – att riksdagen antar i propositionen framlagda förslag till

1. lag om godtrosförvärv av lösöre,
2. lag om ändring i handelsbalken.

Lagförslagen har intagits i *bilaga* till betänkandet.

Motionen

Motion 1985/86:517 av Nic Grönvall (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att bevisbörderegeln i 3 § lagen om godtrosförvärv av lösöre blott kan göras gällande på förvärv som gjorts efter lagens ikraftträdande.

Utskottet

Bakgrund

När en person förvärvar egendom från någon som saknar rätt att förfoga över egendomen och förvärvaren inte inser och inte heller bör inse att den andre saknar förfoganderätt brukar man säga att förvärvet görs i god tro. Resultatet av ett sådant godtrosförvärv blir enligt svensk rätt att förvärvaren får en

rättsligt skyddad äganderätt till egendom medan den ursprunglige ägarens rätt till egendomen utsläcks (den s. k. extinktionsprincipen). Den ursprunglige ägaren har dock rätt att mot ersättning lösa till sig egendomen.

Någon allmän lagstiftning om godtrosvärv av lösöre finns inte. Reglerna om godtrosvärv har i stället utbildats i rättspraxis med utgångspunkt i bestämmelserna i 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § handelsbalken om lånat och deponerat gods.

Extinktionsprincipen tillämpas inte bara i Sverige utan i flertalet europeiska länder. I Finland och Norge gäller den dock bara egendom som anförtrots överlåtaren (t. ex. som lån eller pant). När det gäller inte anförtrodd egendom, dvs. främst stöldgods, gäller i stället den s. k. vindikationsprincipen vilken innebär att den ursprungliga ägaren har en oinskränkt rätt att återfå egendomen utan att behöva betala någon ersättning till förvärvaren. Detta gäller alltså även när förvärvaren är i god tro. I Danmark gäller vindikationsprincipen för såväl anförtrodd som icke anförtrodd egendom.

Reglerna om godtrosvärv får anses tillhöra den centrala delen av civilrätten. Att de nordiska ländernas rättsuppfattning på detta område skilde sig åt så betydligt bedömdes i slutet av 1950-talet medföra praktiska olägenheter. Nordiska rådets presidium hemställde därför i skrivelse till de nordiska ländernas regeringar den 17 februari 1959 att de skulle inleda ett gemensamt utredningsarbete i syfte att nå fram till mera enhetliga regler. Med anledning därav tillkallades särskilda utredningar i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Efter några års utredningsarbete avgavs betänkanden i Danmark, Finland och Sverige. I det svenska betänkandet (SOU 1965:14) Godtrosvärv av lösöre lades fram ett lagförslag som nära stämde överens med de danska och finska förslagen och som byggde på extinktionsprincipen.

Vid remissbehandlingen av de tre betänkandena utsattes dessa för åtskillig kritik i de olika länderna, och frågan om mer enhetliga regler fick tills vidare vila.

Under år 1972 aktualiserades ärendet på nytt, och påföljande år utarbetades i Sverige ett förslag till lagrådsremiss. Sedan det vid fortsatta nordiska överläggningar dock visat sig att man i Danmark inte ville överge vindikationsprincipen, ansåg man från svensk sida att det inte längre fanns något behov av att driva lagstiftningsfrågan vidare. Regeringen beslöt därför att inte lägga fram någon proposition i ämnet och avskrev i september 1973 frågan från vidare handläggning.

Frågan kom därefter att aktualiseras i riksdagen under 1974 års och 1976/77 års riksmöten med anledning av motioner, vilka dock avslogs var riksdagen (LU 1974:3 och LU 1976/77:16).

Lagstiftningsfrågan blev på nytt aktuell i samband med proposition 1979/80:66 med förslag till ändringar i brottsbalkens bestämmelser om häleri. I propositionen tog föredragande statsrådet också upp frågan om godtrosvärv av lösöre. Statsrådet ansåg därvid att det inte fanns tillräckligt underlag för att i det lagstiftningsärendet föreslå ändringar i gällande regler om godtrosvärv. Med anledning av en motion om skärpning av reglerna om godtrosvärv uttalade lagutskottet i yttrande till justieutskottet (LU

1979/80:1 y) att de skäl som tidigare åberopats mot en ändring av gällande ordning alltså hade bärkraft. Enligt lagutskottets mening fanns det emellertid också skäl som talade för att den rätte ägaren borde behandlas mer gynnsamt då han förlorat sin egendom genom brott. Utskottet ansåg att det kunde ligga nära till hands att för sådana fall lägga större vikt vid ägarens intresse av att få tillbaka den frånhända egendomen än vid en godtroende förvärvares intresse av att få behålla egendomen. En modifiering av reglerna om godtrosvärv borde också kunna leda till en ökad försiktighet hos allmänheten när det gällde handel med egendom som bjuds ut på ovanligt förmånliga villkor och därför kunde misstänkas vara stöldgods. En viss inskränkning av skyddet för godtrosvärvaren torde därför få betydelse för brottsbekämpningen. Mot bakgrund av det anförda uttalade sig lagutskottet för att frågan om godtrosvärv av stöldgods borde utredas. Justitiekommittén (JuU 1979/80:26) anslöt sig till lagutskottets yttrande. Vad sålunda anförts med anledning av motionen gav riksdagen regeringen till kännas (rskr. 1979/80:183).

I november 1980 tillkallades en särskild utredare (riksdagsledamoten Allan Ekström) för att se över gällande ordning i fråga om godtrosvärv av stöldgods m. m. Utredaren överlämnade i mars 1984 betänkandet (SOU 1984:16) Förvärv i god tro. Betänkandet, som erhållit en positiv remissbehandling, har lagts till grund för propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till en lag om godtrosvärv.

Lagförslaget innebär att extinktionsprincipen bibehålls, dvs. att den som i god tro förvärvat lösöre skall få äganderätten till egendomen. Enligt förslaget skall förvärvaren anses vara i god tro endast om det är sannolikt att egendomens beskaffenhet, förhållandena under vilka den utbjöds samt omständigheterna i övrigt var sådana att han inte borde ha insett att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen.

I enlighet med gällande rätt föreslås vidare att den som på grund av någon annans godtrosvärv har förlorat äganderätten till en sak har rätt att mot ersättning lösa till sig egendomen. En nyhet är att i propositionen föreslås en särskild preskriptionstid för rätten att kräva lösen. Enligt lagförslaget förlorar sålunda den ursprunglige ägaren sin lösningsrätt om han inte inom tre månader från det han fick eller måste antas ha fått kännedom om vem som innehar egendomen krävt tillbaka egendomen av denne. Lösenbeloppet skall bestämmas enligt den s. k. vederlagsprincipen, dvs. motsvara den aktuella ägarens kostnader för förvärv av egendomen och dess förbättring. Lösen skall dock motsvara högst egendomens värde i den allmänna handeln. Lösenbestämmelsen kompletteras med en regel om beaktande av penningvärdets förändringar.

Den nya lagen skall gälla även förvärv i god tro av panträtt i lösöre.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1986.

I propositionen föreslås slutligen att de i föregående avsnitt omnämnda bestämmelserna i 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § handelsbalken skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1986.

Som utskottet inledningsvis anfört får reglerna om godtrosvörvärv anses tillhöra den centrala delen av civilrätten. Reglerna har också stor praktisk betydelse. Det är därför, såsom framhålls i propositionen, mindre tillfredsställande att rättsreglerna bygger uteslutande på rättspraxis. Av utredningens betänkande framgår också att uppfattningen hos allmänheten om vad som krävs för att en förvärvare skall anses vara i god tro ofta bygger på missförstånd och i vissa fall är rent felaktig. Det är sålunda inte ovanligt att man tror att det är till fyllest med ett slentrianmässigt åberopande av god tro för att förvärvet skall vara skyddat mot krav från den ursprunglige ägaren.

Mot denna bakgrund anser utskottet det betydelsefullt att ett förslag till lagstiftning om godtrosvörvärv av lösöre nu läggs fram. Enligt utskottets mening är det en fördel att lagförslaget har fått en generell utformning och omfattar alla fall av godtrosvörvärv av lösöre och inte enbart sådana fall där godtrosvörvärvet utgör förvärv av egendom som frånhänts den ursprunglige ägaren genom brott, något som främst avsågs med riksdagens ovannämnda skrivelse.

När det gäller innehållet i lagförslaget delar utskottet departementschefens uppfattning att det saknas anledning att generellt överge den i svensk rätt sedan mycket länge tillämpade extinktionsprincipen. Att enbart beträffande icke anförtrodd egendom övergå till den i de övriga nordiska länderna tillämpade vindikationsprincipen, dvs. att ge den ursprunglige ägaren en oinskränkt rätt att återfå egendom utan att betala någon ersättning härför, skulle enligt utskottets mening föra för långt. En person som exempelvis förvärvar en sak i en affär under normala förhållanden måste kunna lita på att han får behålla egendomen om det senare skulle visa sig att säljaren åtkommit egendomen genom brott. Enligt utskottets mening saknar också frågan om ett byte av huvudprincip betydelse för ett ställningstagande till om syftet med riksdagens krav på översyn av reglerna – nämligen att motverka handeln med stöldgods – kan uppnås. Det avgörande är i stället vilka krav som lagen ställer för att god tro skall anses föreligga hos förvärvaren.

I sistnämnda hänseende stadgas i 3 § i lagförslaget att en förvärvare skall anses ha varit i god tro endast om det är sannolikt att egendomens beskaffenhet, de förhållanden under vilka den utbjöds och omständigheterna i övrigt var sådana att han inte borde ha insett att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen.

Den föreslagna regeln innebär således att krav ställs på att förvärvaren skall ha varit aktsam för att ett godtrosvörvärv skall anses föreligga. Ett sådant krav är i och för sig ingen nyhet i svensk rätt. Redan i dag ställer rättspraxis krav på aktsamhet hos förvärvare, och aktsamhetskravet har på grund av den ökade omsättningen av stöldgods kommit att efter hand skärpas. Särskilt markant är detta när det gäller köp av begagnade motorfordon. I flera rättsfall har under senare år köparen ålagts en långtgående plikt att undersöka säljarens rätt att förfoga över fordonet. Den nu föreslagna lagregeln får anses innebära en precisering av aktsamhetskravet och, när det gäller annan egendom än motorfordon, en ytterligare skärpning av de krav som kan ställas på förvärvaren.

Bestämmelsen i 3 § har fått en något annan utformning än utredningen hade föreslagit. Enligt utredningens förslag skulle förvärvaren bevisa att han var i god tro vid förvärvet. En strikt tillämpning av utredningens bevisbörde-regel skulle i vissa fall kunna få i det närmaste samma effekt som en vindikationsregel. Någon sådan drastisk förändring av gällande rätt har dock utredningen inte avsett med sitt förslag. Enligt utredningen syftade förslaget om en omkastad bevisbörda endast till att på ett mera påtagligt sätt framhäva den ordning som redan gällde. Den omkastade bevisbördan skulle även ses som ett hjälpmedel för domstolarna.

I propositionen har i stället valts metoden att framhäva ett krav på aktsamhet hos förvärvaren utan att införa en omkastad bevisbörda. Enligt propositionens förslag åligger det således i enlighet med gällande rätt i princip den ursprunglige ägaren att visa att förvärvaren insåg att överlåtaren inte hade rätt att förfoga över egendomen. När det däremot gäller frågan om förvärvaren borde ha insett att överlåtaren inte hade sådan rätt ställer emellertid lagförslaget vissa krav på förvärvaren. Det ankommer sålunda på förvärvaren att åtminstone göra sannolikt att sådana omständigheter förelåg vid förvärvet att han inte borde ha insett att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen. Bedömningen av om förvärvaren varit tillräckligt aktsam skall alltså göras i två led. Först skall förvärvaren göra sannolikt att vissa omständigheter förelåg vid förvärvet. Därefter skall konstateras att dessa omständigheter är sådana att förvärvaren kan anses ha uppfyllt kraven på aktsamhet vid förvärvet. Vid prövningen av om förvärvaren varit tillräckligt aktsam skall enligt den föreslagna regeln särskild betydelse tillmätas egendomens beskaffenhet, exempelvis om det är fråga om särskilt stöldbegärlig egendom, och de förhållanden under vilka egendomen utbjöds, t. ex. om försäljning skedde på gata eller i en butik. Även andra omständigheter kan få betydelse.

Regeln innebär således att, om situationen vid köptillfället på något sätt har avvikit från vad som kan anses normalt, krav ställs på särskild försiktighet hos förvärvaren.

Enligt utskottets mening tillgodoser den föreslagna regeln i 3 § de önskemål riksdagen framställt om en lagstiftning som försvårar möjligheterna till godtrosvärv av stöldgods. Samtidigt kan konstateras att regeln inte innebär någon inskränkning av möjligheterna att göra legitima godtrosvärv. Utskottet tillstyrker följaktligen förslaget i denna del.

De föreslagna reglerna om lösen av egendom som omfattas av godtrosvärv föranleder, sedan lagrådets synpunkter tillgodosetts, inga särskilda uttalanden från utskottets sida.

I propositionen, som förelades riksdagen under våren 1986, föreslås att lagen skall träda i kraft den 1 juli 1986. Med hänsyn till att riksdagen kan beräknas komma att ta ställning till propositionens förslag först i början av november 1986 förordar utskottet att ikraftträdandetidpunkten sätts till den 1 januari 1987.

Den nya lagen blir tillämplig också på förvärv som gjorts före ikraftträdandet. I motion 517 (m) kritiseras detta förhållande såvitt avser den ovannämnda bestämmelsen i 3 §. Enligt motionären innebär den bestämmelsen att förvärvaren kommer att drabbas av en strängare bevisregel än som gällde vid

förvärvet. En sådan ordning anser motionären inte vara rimlig. Motionären yrkar med hänsyn härtill att en övergångsbestämmelse införs som innebär att 3 § blir tillämplig endast på förvärv som gjorts efter lagens ikraftträdande.

Som framgår av det tidigare anförda innebär bestämmelsen i 3 § främst en precisering av gällande rätts ståndpunkt beträffande vad som skall anses konstituera god tro hos en förvärvare. I viss mån innebär regeln också att kravet på aktsamhet hos förvärvaren skärps. Regeln ansluter sig härvid till den utveckling som skett i rättspraxis under senare år. Något hinder mot att låta aktsamhetsregeln bli tillämplig på redan gjorda förvärv kan utskottet inte finna. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 517.

Lagen om ändring i handelsbalken

I propositionen föreslås att 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § handelsbalken (HB) skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1986. Bestämmelserna ersätts av lagen om godtrosvförvärv av lösöre.

Utskottet har inget att erinra mot att bestämmelserna får utgå ur HB. Med hänsyn till att utskottet ovan förordat att lagen om godtrosvförvärv av lösöre skall träda i kraft först den 1 januari 1987 föreslår utskottet att bestämmelserna skall upphöra att gälla med utgången av december 1986.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förslaget till lag om godtrosvförvärv av lösöre* att riksdagen med avslag på motion 1985/86:517 antar det i proposition 1985/86:123 framlagda förslaget till lag om godtrosvförvärv av lösöre med den ändringen att ikraftträdandetidpunkten bestäms till den 1 januari 1987,
2. beträffande *förslaget till lag om ändring i handelsbalken* att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i handelsbalken med följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Förslag till

Lag om ändring i handelsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § handelsbalken skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1986.

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § handelsbalken skall upphöra att gälla vid utgången av december 1986.

Stockholm den 21 oktober 1986

På lagutskottets vägnar

Per-Olof Strindberg

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inga-Britt Johansson (s), Allan Ekström (m), Bengt Kronblad (s), Inger Hestvik (s), Bengt Harding Olson (fp), Gunnar Thollander (s), Marianne Karlsson (c), Berit Löfstedt (s), Ewa Hedkvist Petersen (s) och Håkan Stjernlöf (m).

LU 1986/87:4

Särskilda yttranden

1. Allan Ekström (m) anför:

Skillnaden mellan mitt utredningsförslag och propositionen inskränker sig närmast till frågan om *styrkan* av den bevisning som förvärvaren C – som i själva verket har bevisbördan – har att prestera till stöd för sina påståenden om ”när, var och hur” han förvärvat saken i fråga. Skall C styrka eller endast göra sannolikt att han köpt saken t. ex. på NK och icke på Sergels torg för att anknyta till ett i utredningsbetänkandet använt exempel (s. 180)?

Enligt mitt betänkande skulle det fordras att C presterade så stort mått av bevisning som motsvarade beviskravet ”styrkt”; Ekelöf, Rättegång IV s. 30. Självfallet påverkas C:s möjligheter att fullgöra sin beviskyldighet av efter hur lång tid den ursprunglige ägaren A framställer sitt krav på att återfå saken. Detta förhållande föranledde det uttalandet i utredningsbetänkandet, att i de enstaka fall då A kunde antas väcka talan efter lång tid ”kan kravet för att C skall anses ha fullgjort sin beviskyldighet då inte ställas särskilt högt” (s. 205). Enligt den i betänkandet redovisade uppfattningen ”bör det sammanfattningsvis inte te sig särskilt svårt för en ’verklig godtrosvärvare’ att visa sin goda tro” (s. 180 och 204). ”Med markeringen av bevisbördan – som ju i själva verket för rättsområdet innebär en återgång till vad som tveklöst var gällande rätt före år 1880 – avses inte att åstadkomma någon mera drastisk förändring i gällande rättsläge. – Vad det är fråga om är således att på ett mera påtagligt sätt framhäva den ordning som i och för sig redan gäller” (s. 179).

Enligt propositionen skall det däremot räcka med att C presterar det lägre mått på bevisningens styrka som motsvarar rekvisitet ”sannolikt” dvs. i exemplets fall att det var sannolikt att han köpt saken på NK och icke på Sergels torg. Mot denna propositionens lösning av beviskravet kan göras samma invändning som mot mitt förslag ehuru på omvänt sätt. Medan betänkandets förslag kunde synas för hårt för C efter en längre tids innehav, kan propositionens krav på C synas för lågt ställt om A väcker talan kort tid efter C:s åtkomst. Det kan säkert finnas andra situationer där det förhåller sig på motsvarande sätt.

I propositionen uttalas att avsikten icke är att mildra det aktsamhetskrav som skall gälla för C i jämförelse med rådande rättsläge. Hänvisas kan t. ex. till s. 10 där följande uttalas: ”För att det skall kunna bedömas om en sådan situation föreligger, bör det åligga förvärvaren att klargöra under vilka omständigheter förvärvet skett.” I praktiken torde därför bedömningen av frågan, huruvida C gjort ett godtrosvärv eller ej, icke bli nämnvärt annorlunda enligt propositionen än enligt betänkandet (s. 166, 179–182).

Reglerna om godtrosvärv får som utskottet uttryckligen uttalat anses tillhöra den centrala delen av civilrätten och har avsevärd praktisk betydelse. Härav följer att stora krav måste ställas på dessa reglers tydlighet och lätthet att förstå även för den breda allmänheten. Särskilt gäller detta de bevisregler som skall gälla vid tvist mellan ursprunglig ägare och förvärvare om den aktuella egendomen.

Propositionen är oklar på denna punkt. På ett ställe (s. 9) uttalas att det ankommer på ursprunglig ägare att bevisa att förvärvaren inte var i god tro. Men samtidigt uttalas vissa krav på förvärvaren. Dessa varierar på skilda ställen i texten. Åtminstone måste förvärvaren göra sannolikt under vilka omständigheter förvärvet har skett (s. 21) men på annat ställe (s. 10) skall han klarlägga dessa omständigheter. På ett tredje ställe (s. 1) sägs att förvärvaren åtminstone skall göra sannolikt att han iakttagit skälig aktsamhet vid förvärvet. Dessutom kan man lätt av propositionens motiv få den uppfattningen att förvärvarens sannolikhetsbevisning ger ett absolut godtrosskydd men i realiteten torde endast ha skapats en presumtion som bör kunna brytas genom motbevisning av ursprunglig ägare.

Mot denna bakgrund vill vi – utöver utskottsbetänkandets skrivning – ytterligare klarlägga bevisreglerna vid uppkommande tvister.

Till en början måste den objektiva utgångspunkten klarläggas. Detta innebär att det måste fastställas att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen.

Därför måste ursprunglig ägare bevisa att så varit fallet genom att exempelvis förete kvitto på inköpet och polisanmälan om att godset frånhänts honom.

Vad sedan gäller den subjektiva sidan, dvs. förvärvarens vetskap om överlåtarens rätt att förfoga över godset, uppkommer två skilda situationer. I de fall ursprunglig ägare gör gällande att förvärvaren verkligen hade full vetskap om att överlåtaren saknade förfoganderätt måste han också bevisa detta sitt påstående. I övriga fall, alltså när frågan gäller om förvärvaren i vart fall borde ha insett att förfoganderätt saknades, räcker det i princip med att ursprunglig ägare framställer påstående därom. Då krävs att förvärvaren kan göra i vart fall sannolikt att sådana omständigheter förelegat vid förvärvet som pekar på god tro. I denna situation har ursprunglig ägare rätt till motbevisning genom att anföra andra omständigheter som talar mot god tro hos förvärvaren.

Härefter är det domstolens uppgift att avgöra om överlåtaren saknat förfoganderätt över egendomen samt – utifrån klarlagda omständigheter kring förvärvet – bedöma om god tro förelegat.

Vårt ovan förda resonemang ligger helt inom lagstiftarens intentioner, och följderna blir den önskvärda och preciserade skärpningen av kraven på godtrosvärv för att motverka handeln med bl. a. stöldgods.

1 Förslag till

Lag om godtrosförvärv av lösöre

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller förvärv i god tro av rätt till lösöre.

Lagen gäller inte sådana godtrosförvärv av lösöre beträffande vilka särskilda föreskrifter finns i annan lag.

Förutsättningar för godtrosförvärv

2 § Har någon förvärvat lösöre genom överlåtelse från någon annan som hade egendomen i sin besittning men varken var ägare till den eller behörig att förfoga över den på det sätt som skett, får förvärvaren äganderätt till egendomen, om han har fått den i sin besittning och var i god tro.

3 § En förvärvare skall anses ha varit i god tro endast om det är sannolikt att egendomens beskaffenhet, de förhållanden under vilka den utbjöds och omständigheterna i övrigt var sådana att han inte borde ha insett att överlåtaren saknade rätt att förfoga över egendomen.

Lösen

4 § Den som på grund av någon annans godtrosförvärv har förlorat äganderätten till viss egendom har rätt att få tillbaka egendomen mot lösen.

Den som vill lösa till sig egendomen skall kräva tillbaka den från innehavaren inom tre månader från det att han fick eller måste antas ha fått kännedom om dennes innehav. Gör han inte det, är rätten att kräva tillbaka egendomen förlorad.

5 § Lösen skall motsvara ägarens kostnader för förvärv av egendomen och dess förbättring. Har ägaren förvärvat egendomen genom gåva, arv, testamente eller bodelning skall även kostnad som ägarens fångesman haft för förvärv av egendomen och dess förbättring inräknas i lösenbeloppet. Detta gäller dock bara under förutsättning att fångesmannen skulle ha haft rätt till lösen om återkrav hade framställts mot honom.

Vid bestämmandet av lösen tas hänsyn till förändringar i penningvärdet. Lösen skall motsvara högst egendomens värde i den allmänna handeln.

6 § Lösenbeloppet skall betalas till egendomens ägare. Har någon till säkerhet för en fordran en rätt till egendomen som är skyddad mot ägarens borgenärer, skall dock så mycket av lösenbeloppet betalas till honom som svarar mot värdet av denna fordran. Har någon i annat fall en rätt till egendomen som är skyddad mot ägarens borgenärer, skall så mycket av lösenbeloppet betalas till honom som svarar mot värdet av denna rätt.

Godtrosförvärv av panträtt

7 § Vad som sägs i denna lag om godtrosförvärv av äganderätt gäller också godtrosförvärv av panträtt.

Har någon gjort ett godtrosvärv av panträtt i lösöre och vill någon annan lösa till sig egendomen enligt 4 §, skall lösenbeloppet svara mot värdet av den fordran för vilken egendomen är pantsatt, dock högst egendomens värde i den allmänna handeln.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

Har någon före ikraftträdandet förlorat rätt till viss egendom på grund av någon annans godtrosvärv och vill han efter ikraftträdandet lösa till sig egendomen, skall den tid på tre månader som anges i 4 § andra stycket räknas tidigast från ikraftträdandet.

2 Förslag till

Lag om ändring i handelsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 4 § och 12 kap. 4 § handelsbalken skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1986.